

Juozo Miltinio dramos teatro vairas, rodos, dar visai neseniai patikėtas jaunajai teatralų kartai, naujiesiems vadovams - Leonui Blėdžiui ir Andriui Jevsejevui. Retrospektyviai mintimis perbėgant per siūlytus draminius pastatymus matyti, jog nuobodžiauta nebuvo - teatrinis sezonas buvo intensyvus ir griežtai sustyguotas.

Išlaisvinti potencialą

Per du mėnesius miestui pristatytos net penkių spektaklių premjeros, sukėlusios diskusijas ne tik pačių teatralų, bet ir visuomenės tarpe. Nenutrūkstamai vykusios alinančios repeticijos atnešė saldžių vaisių savo kadenciją pradėjusiems ir teatrą naujam gyvenimui prikelti pasišovusiems vadovams.

Debiutinį sezoną jie atidarė su jauno režisieriaus Aliaus Veverškio darbu „Giminės arba kam zrazų pakartot“. Bandydami į teatrą sugražinti jaunus žmones – tiek žiūrovų tarpe, tiek režisierių – jie plačiai atvėrė duris apie kartų santykių problemas ir nusistovėjusias klišes nenorinčiam tylėti kūrėjui. Kartu su režisieriumi, kaip sako A. Jevsejevas, jiems norėjosi pasvarstyti apie tai, kaip šių dienų jaunimas žiūri į savo tėvų, senelių kartą: jų gyvenimo dogmas, puoselėjamas tradicijas, šventes ir tarpusavio bendravimą.

Nuo jaunosios kartos pozicijų nebuvo nutolta ir Augusto Gornatkevičiaus spektaklyje „Roberto Zucco“. Tai – sarkastiškas bandymas pasvarstyti, kam šiais laikais galima kabinti herojaus etiketę ir kaip heroizmas paliečia dviejų skirtingų, retkarčiais konfliktuojančių kartų pasaulius.

„Herojų turime apščiai – nespėjame memorialinių lentų ir paminklų kalti. Tačiau tikras paradoksas yra tai, jog jaunoji karta to nebegali vertinti rimtai, kad ir, pavyzdžiui, Vyčio paminklo Vilniaus Lukiškių aikštėje“, – įsitikinęs A. Jevsejevas.

Jo nuomone, į dviejų tarpusavyje nesusikalbančių pusių kovos lauką išvelia tam tikra polemika. Jaunoji karta jau nesupranta Vyčio prasmės, o tie, kuriems tai aktualu, nesupranta, ką sako jaunas žmogus: kokioje šalyje jis nori gyventi, ką matyti, kodėl priimti vieną ar kitą sprendimą. Lygiai tą pačią problemą bandyta iškelti ir A. Gornatkevičiaus darbe, kuris, jo akimis, kviečia suklusti ne tik jaunimą, bet ir tuos, kuriems smalsu pamatyti, apie ką mąsto jų vaikai.

Bene daugiausiai retorikos ir sukrečiančių istorijos, kurios net ir norėdamas neatsikratysi, fragmentų dramos teatro auditorijai pateikė drąsus ir scenos maištininku vadinamas režisierius Artūras Areima. Pasitelkęs sunkiąją kūrybinę artileriją, jis stojo į akistatą su Lietuvos istorija. Spektaklyje narpliojamas siauras NKVD, KGB veiklos kontekstas. Vis tik, į

spektaklį nepažiūrėta vienaplaniškai.

„Režisierius gan gudriai sudėliojo tam tikrus akcentus, tad spektaklyje kyla daugiau klausimų, nei randama atsakymų. Tai ir yra tikroji teatro stiprybė“, – mano A. Jevsejevas.

Karts nuo karto teatro neaplenkia ir kandžios replikos apie 2019-ųjų metų rudenį planuojamą statyti spektaklį pagal rašytojos Rūtos Vanagaitės knygą „Mūsiškiai“.

Meno vadovas griežtas: jam keista, jog viešajame diskurse iškėlus holokausto temą ir aktyvų lietuvių dalyvavimą, metamas užantyje laikytas koziris: „O kiek žydų dalyvavo tremiant lietuvius ar NKVD veikloje?!“.

„Pabudimas“ ir nagrinėja tą nemaloniją, kartais nudelbti akis priverčiančią temą.

Būtent šiuo spektakliu siekta praplėsti žiūrovų mąstymo horizontą – teatro misija nėra siekis atstovauti konkrečią politinę liniją ar ideologiją.

Dalį duoklės teatro meno vadovas atidavė ir mažiesiems žiūrovams. Gegužę pristatytas vienos dalies spektaklis vaikams pagal eiliuotas H. Hoffmanno pasakas „Pats baisiausias spektaklis“. Jį pristatė režisierius iš Serbijos Luka Kurjački.

Kūrinys kalba apie baimes ir apie tai, kaip jas nugalėti, kaip suprasti ir prisijaukinti tai, kas kelia nepasitikėjimą. Kartais su baimėmis ne tik galima, bet ir reikia užmegzti draugystę, nes tai, kas atrodė esant dideliu blogiu, dažniausiai slepia absoliutų gėrį.

Praėjusį sezoną uždarė režisieriaus Martyno Tiškaus darbas „Gyvenimas gali gerėti“, taip pat nagrinėjęs laisvės sąlygomis augusių, jau po 1990-ųjų metų gimusių jaunų žmonių santykių su gimdytojais, sovietmečio ir jo artefaktų, ženklų, kurių mūsų visuomenėje vis dar gausu, suvokimą.

„Visi, kad ir kaip nenorėtume, suvokiame, jog to dar yra. Tuo spektakliu ir bandyta apie tai svarstyti tam tikra, labai specifine teatro kalba, kurią režisierius atsivežė iš Prancūzijos“, – sako A. Jevsejevas.

Dar didesni iššūkiai

O kas laukia dabar, kartelę iškėlus gerokai aukščiau, nei tikėtasi?

Anot teatro meno vadovo A. Jevsejevo, penkmečio darbų perspektyvoje numatyta daug tikslų - vieni jų mažesni, kiti - grandioziški. Andrius šypteli, jog kol laiko save jaunu žmogumi, norisi sau kelti vis didesnius iššūkius.

Artimiausių planų sąrašė puikuoja troškimas atnaujinti repertuarą ir aistra, rampų šviesose skęstančiam pasauliui, užkrėsti net ir didžiausią skeptiką.

Tai jau 78-asis Juozo Miltinio dramos teatro sezonas, kurio spalvomis ir pulsavimu rūpinasi jaunoji menininkų karta.

Intensyviems naujų premjerų darbams, kaip sako A. Jevsejevas, buvo tyčia pasirinktas pavasaris, kad atkeliavęs kalendorinis ruduo visa gerkle skalamytų ir apie naują sezoną. Dabar beliko atsiduoti į glostančias arba baudžiančias žiūrovų rankas, nuolat klausimus keliančių ir atsakymų ieškančių asmenybių teismui.

Teatrinė kūryba, sako A. Jevsejevas, yra specifinė jau vien dėl to, jog ji vyksta čia ir dabar. Didžioji dalis teatre dirbančių režisierių yra atvykę iš kitų miestų, tad ir aktorių trupė nėra jiems pažįstama. Būtent dėl šios priežasties nuspręsta nenutraukti jau užsimezgsio bendravimo su režisieriais ir pasiūlyta pratęsti darbus mažiausiai dar dviems pastatymams.

Repeticijos išsismarkavusios jau kelių kūrėjų stovyklose, netrukus prie jų prisijungs ir kiti režisieriai. Teatro meno vadovas patikina, jog toks sprendimas leidžia jiems geriau pažinti publiką, trupę, erdves ir teatro technines galimybes.

Kur link eis ir ar bus išlaikytas tęstinumas, A. Jevsejevas neskuba prognozuoti, nes teatras - gyvas, kunkuliuojantis organizmas.

Viena didžiausių teatro vadovų siekiamybių suformuoti tvirtą, o ne chaotišką trupę, patikrinti jos kūrybines galimybes ir pajėgumus, pamiršti įvairių skandalų vajų.

„Norisi, jog natūraliai susiformuotų branduoliai, kurie galėtų kartu judėti į priekį. Būtu fantastiška, jeigu režisieriams pavyktų suburti aktorių grupę, kurie norėtų su jais eiti kad ir į patį pragarą“.

Drąsiai paskui mitą

Tad praėjusį sezoną stačiusius režisierius bus galima pamatyti ir šįmet. Iki Naujųjų metų planuojama pristatyti šešis naujus darbus.

Artimiausia laukianti premjera – spektaklis „Aklieji“. Tai – bendra Juozo Miltinio dramos teatro ir Artūro Areimos teatro kooperacija. Režisierius ėmėsi statyti šį spektaklį inspiruotas to paties pavadinimo belgų dramaturgo Moriso Meterlinko pjesės. Galiausiai spektaklyje jo tekstų beveik nebeliko, o spektaklio pamatu tapo portugalų dramaturgo José Saramago romanas „Aklumas“.

Spektaklyje dominuoja egzistencialistinė filosofija. Tai yra pasakojimas apie žmogaus vienatvę, žmonių vienas kito paieškas, aklumą, nepaisant kur kas didesnių galimybių regėti, girdėti ir suprasti nei prieš kelias dešimtis metų.

„Turbūt daugelis jaučia, jog žmonės darosi vis svetimesni, vienišesni. Nors gyvename labai arti vienas kito, komunikacijos užtušuoja elementarų žmogišką kontaktą. Šis spektaklis ir yra bandymas svarstyti – o kas bus toliau?“, – sako A. Jevsejevas.

Žmonijos likimas bus nagrinėjamas ir jaunosios režisierės Agnės Leonovos monospektaklyje „Sapiens“. Kartu su plataus profilio meniniu sindikatu „Bad rabbits“, J. Miltinio dramos teatras iškels drąsią hipotezę, jog homo sapiens rūšiai jau yra parašytas mirties nuosprendis – ji yra pasmerkta išnykimui.

Spektaklis paremtas žymiąją rašytojo Yuval Harario knyga „Homo deus: trumpa rytojaus istorija“. Autorius tiksliai nepaaiškina kaip įvyks žmonijos susinaikinimas, jis aptakiai žaidžia ir leidžia pafantazuoti. Aktorė Adelė Šuminskaitė spektaklyje bandys ieškoti atsakymų apie artimos ateities žmogų ir mus supančius algoritmus. Kur tai nuves? Į superintelektą, kuris sugrauš žmoniją? Ar keistas žmogaus fiziologines transformacijas?

Pjesę spektakliui „Kokia graži saulė“ pagal Ramutės Skučaitės eiles ir panevėžietės mokytojos Dainoros Urbonienės knygą „Sibiras vaiko akimis“ rašo ir ilgametė dramos teatro aktorė Eleonora Matulaitė. Spektaklyje bus apžvelgiamas skaudus Lietuvai tarpsnis – tremtys į Sibiro gūdumas.

Teatre repeticijas jau pradėjo ir režisierius Alius Veverškis. Jis ruošia pastatymą pagal slovākų dramaturgo Viliamo Klimačeko pjesę „Čechovas boksininkas“.

Pagrindinis veikėjas po pirmosios savo nesėkmingos premjeros yra nusivylęs visuomene, kūryba ir savimi. Tad režisierius daro drąsų ekscesą – Čechovui užmauna bokso pirštines. Taip jis tarsi atsisako imti plunksną į rankas ir stoja į dvikovą prieš jo nesuprantančią visuomenę.

„Režisierius nori V. Klimačeko tekstų ironiją, šmaikštumą kiek įmanoma aktualizuoti,

padaryti dinamišką, nes juose labai daug ironijos“, - pabrėžia A. Jevsejevas.

Visai neseniai Varėnoje vykusiame Dalios Tamulevičiūtės vardo dramaturgijos eskizų konkurse J. Miltonio dramatos teatro pateiktas projektas laimėjo pagrindinį prizą. Pergalę pelnė kauniečio režisieriaus Gildo Aleksos darbas. Režisierius teatre statys spektaklį „Zygfridas“ pagal rašytojo Igno Šeiniaus mokslinės fantastikos romaną „Siegfried Immerselbe atsijaunina“.

Tai - dar viena kolaboracija, užsimezgusi tarp Kauno menininkų grupuotės „Teatronas“ ir panevėžiečių.

Paskutinis šių metų pastatymas numatomas gruodžio mėnesį. Pagal austrų dramaturgo Tomo Bernhardo pjesę „Teatras“ spektaklį stato režisierius Jonas Tertelis.

„J. Tertelis nežino klišių, nes į teatrą pasuko iš televizijos pasaulio, tad ieško savo asmeninių prieigų. Man atrodo, jog aktoriams su juo bus įdomu ir naudinga dirbti. Jis priverčia juos pakratyti savo pačių žinių bagažą, sugriauti įprastas mąstymo struktūras“, - gerų žodžių negaili meno vadovas.

Kažkuria prasme, visos statomos pjesės tarsi aktualizuoja J. Miltonio mitą, ant kurio stovi tiek teatras, tiek pats Panevėžio miestas.

„Miestas buvo pasiekęs mirties tašką, bet vėl pradeda judėti. Nenorime mito atkurti, norime apie jį pamąstyti savaip“, - patikina A. Jevsejevas.

RASA KARVELYTĖ

Apie ką teatre mąsto Jūsų vaikai?

